

Parvanas reise

Mange barn opplever krig og ufred. Slik er det også for Parvana, en jente på 11 år. Hun bor i Afghanistan. Foreldrene er blitt borte for henne.

Sent på ettermiddagen samme dag lå Parvana på magen på toppen av en liten åskam og stirret ned i dalsenkningen under.

En klynge med leirhytter – en liten landsby – lå i ruiner.* Parvana kjente igjen den typen ødeleggelser som skyldtes bomber. Det hadde vært krig i Afghanistan* i over tjue år, og det var alltid noen som bombet noen andre. Det hadde falt mange bomber over Kabul, men det hadde falt bomber alle andre steder også.

Ingenting beveget seg, bortsett fra en tøyfille som flagret i en døråpning.

Parvana visste at soldater av og til flyttet inn i en landsby etter at den var blitt bombet, og slo seg til i husene som folk hadde flyktet fra. Det hadde hun sett på reisen sammen med faren.

Hun betraktet landsbyen en lang stund, uten å se noe tegn til liv. Langsamt gikk hun ned fra åskammen. Store deler av muren rundt landsbyen var ødelagt, men det var fortsatt mange steder hvor soldater kunne gjemme seg.

Parvana gikk inn i den lille husklyngen og tråkket forsiktig mellom murrestene. Hun kikket inn i det som var igjen av de ettroms husene. Madrasser, tepper, kjeler og tekopper lå strødd overalt.

Det var et velkjent syn. Det var slik det så ut der folk hadde flyktet for livet. Hun hadde sett det samme i husene de selv hadde bodd i, etter at de bare hadde fått med seg noen få ting og flyktet før bombene kom.

Hun lurte på hvor det var blitt av menneskene som hadde bodd i disse husene. De ville sikkert komme tilbake og bygge opp husene igjen når de trodde det var trygt.

Det var uhyggelig å stå sånn helt alene i en forlatt landsby. Det føltes som om hun ble holdt øye med, men det var ingen å se.

En lav klynking kom drivende med vinden. Det lød som en kattunge. Parvana gikk etter lyden.

Gråten kom fra det siste huset. Parvana stilte seg i døråpningen. Deler av taket hadde falt ned, og hun kikket over murrestene for å finne ut hvor lyden kom fra. Da så hun det. Det var ikke en kattunge.

I det ene hjørnet lå det en baby. Den lå på ryggen, delvis dekket av et skittent tøystykke som så ut som om det var blåst dit av vinden. Babyen gråt uten energi. Den gråt som om den hadde grått lenge og ikke lenger ventet at det skulle komme noen.

Parvana gikk bort til den.

– Har alle gått fra deg? Så, så, stakkars liten. Hun tok den lille skikkelsen opp i armene sine. – Ble folkene dine så redde at de glemte deg?

I det samme hørte hun fluene og fikk se den døde kvinnen som lå klemte under murrestene.

Parvana skyndte seg ut med barnet, og skygget for solen så det ikke skulle få det sterke lyset i øynene.

– Du ble ikke glemt, sa hun. – Moren din ville tatt deg med ut hvis hun hadde kunnet.

I lyset kunne Parvana se at barnet var en gutt, halvnaken og skitten.

– Vi må få vasket deg, sa hun. – Men først må du ha noe å spise. Det må vel være noe mat her et sted.

Parvana tok med seg gutten bort til det minst skadde av husene. Men da hun prøvde å sette ham ned så hun kunne lete etter det hun trengte, skrek han og klamret seg til henne. Han ville ikke bli forlatt en gang til!

– Så, så, lillegutt. Jeg skal ikke gå fra deg. Hun la fra seg bøkene til faren og de andre tingene sine i stedet.

Huset hun befant seg i, hadde bare ett rom. I et hjørne var det en kjele med litt ris i. Risen var muggen, men det kunne hun skrape vekk. Det var også en liten stabel med nanbrød der. De var tørre og harde, men hva gjorde vel det? Det var jo mat.

– Nå skal vi ha fest, lillegutt, sa Parvana. Hun hadde sett at det var en bekk i utkanten av landsbyen. Hun tok en kjele som sto på en hylle, og gikk for å hente vann.

Babyen var ikke noe flink til å drikke fra kopp. Det meste av vannet rant ned på brystet, men Parvana var sikker på at han fikk i seg litt. Hun bløtte litt tørt nanbrød* i vannet og ga ham det også. Han spiste alt han fikk, og tok ikke øynene fra henne et sekund.

– Du er omtrent like stor som Ali, broren min, var sist jeg så ham, sa hun. – Nei, det er ikke riktig. Du er mindre. Men jeg vet i hvert fall hvordan babyer griser seg til. Nå skal jeg vaske deg, og så skal jeg vaske meg selv. Og etterpå skal vi ha mer å spise.

Hun måtte gå tilbake til huset der hun hadde funnet ham, for å se om det var noe rent tøy til ham der. Hun fant en liten strikkedrakt, noen tøyfiller hun kunne bruke som bleier, og en liten lue han kunne ha på hodet. Huset var så ødelagt at det var umulig å lete mer, og Parvana likte ikke å være i nærheten av den døde moren.

Jeg burde begrave henne, tenkte Parvana, men jeg orker ikke. Jeg bare orker ikke.

Hun la et tøyestykke over kvinnens ansikt for i hvert fall å holde fluene borte. Hun ville ikke tilbake dit igjen.

Så tok hun med seg babyen og det rene tøyet og gikk bort til bekken.

– Du er en kjekk, liten gutt, du, sa hun og tok av ham det skitne tøyet og vasket ham. Hun snakket på den tåpelige, syngende måten som folk gjør når de snakker til babyer. – Det skal bli lett å ta seg av deg. Ikke noe problem i det hele tatt. Det blir som å ha en valp. Parvana hadde alltid ønsket seg en valp.

Vannet var kaldt, men den lille gutten klaget ikke. Han bare så på Parvana hele tiden. Han hadde utslett fordi han hadde hatt på seg den skitne bleien så lenge, og han var veldig tynn, men ellers virket han helt i orden.

Parvana tok på ham det rene tøyet.

– Det var vel deilig, vel?

Parvana visste ikke om familien til gutten hadde snakket dari* eller pashto.* Det var tydelig at han ikke skjønnte et ord av hva hun sa, men hun fant ut at det ikke spilte noen rolle. Det var koselig bare å ha noen å snakke til.

Hun satte gutten fra seg mellom noen steiner med et ullteppe i ryggen så han kunne se at hun ikke gikk sin vei. Så la hun den rene shalwar kamizen* klar, tok av seg de skitne klærne sine og hoppet ut i vannet.

– Ja, jeg vet at jeg er jente, sa hun til babyen. – Men det skal være vår hemmelighet, ikke sant? Gutten pludret fornøyd.

Hun brukte sand til å skrubbe skitten av huden og klærne, og etterpå la hun de våte plaggene til tork i solen.

Hun gikk bort til det minst ødelagte huset igjen og spiste enda litt mer av det tørre brødet sammen med babyen. Da gutten var mett, sovnet han.

Parvana la ham forsiktig ned på en toshak* og bredde over ham. Så satte hun seg ved siden av ham og så på ham mens han sov. Han var så ren og nydelig, og da hun tok borti den lille hånden hans, krummet han fingrene rundt hennes. Hun kunne ikke se noe krig i det sovende ansiktet eller det lille brystet som hevet og senket seg. – Jeg kaller deg Hassan, sa hun, – for alle må ha et navn.

Hun la seg ned ved siden av ham. – Sov søtt og drøm behagelig, hvisket hun. Og så sovnet hun også.

Da Parvana våknet neste morgen, strakte hun seg og nøt den myke madrassen. Vanligvis sov hun på den harde bakken. I halvsøvne lurte hun på om hun kunne klare å rulle madrassen så godt sammen at hun kunne bære den med seg.

Hassan lagde en lyd, og Parvana ble lys våken. Han så på henne, og da han så at hun så på ham, smilte han og viftet med armene.

– God morgen, Hassan, sa Parvana. Det var så deilig å ha selskap.

Hun løftet ham opp og kikket forsiktig ut gjennom døråpningen. Alt var stille. Det hadde ikke kommet noen soldater til landsbyen mens de sov.

– Er du sulten, Hassan? spurte hun. – Hva med litt deilig rispilaff med ekstra mange rosiner og store biter med lammekjøtt? Og så bolani* og tomater og løk, og massevis av søt nudelpudding. Høres ikke det deilig ut?

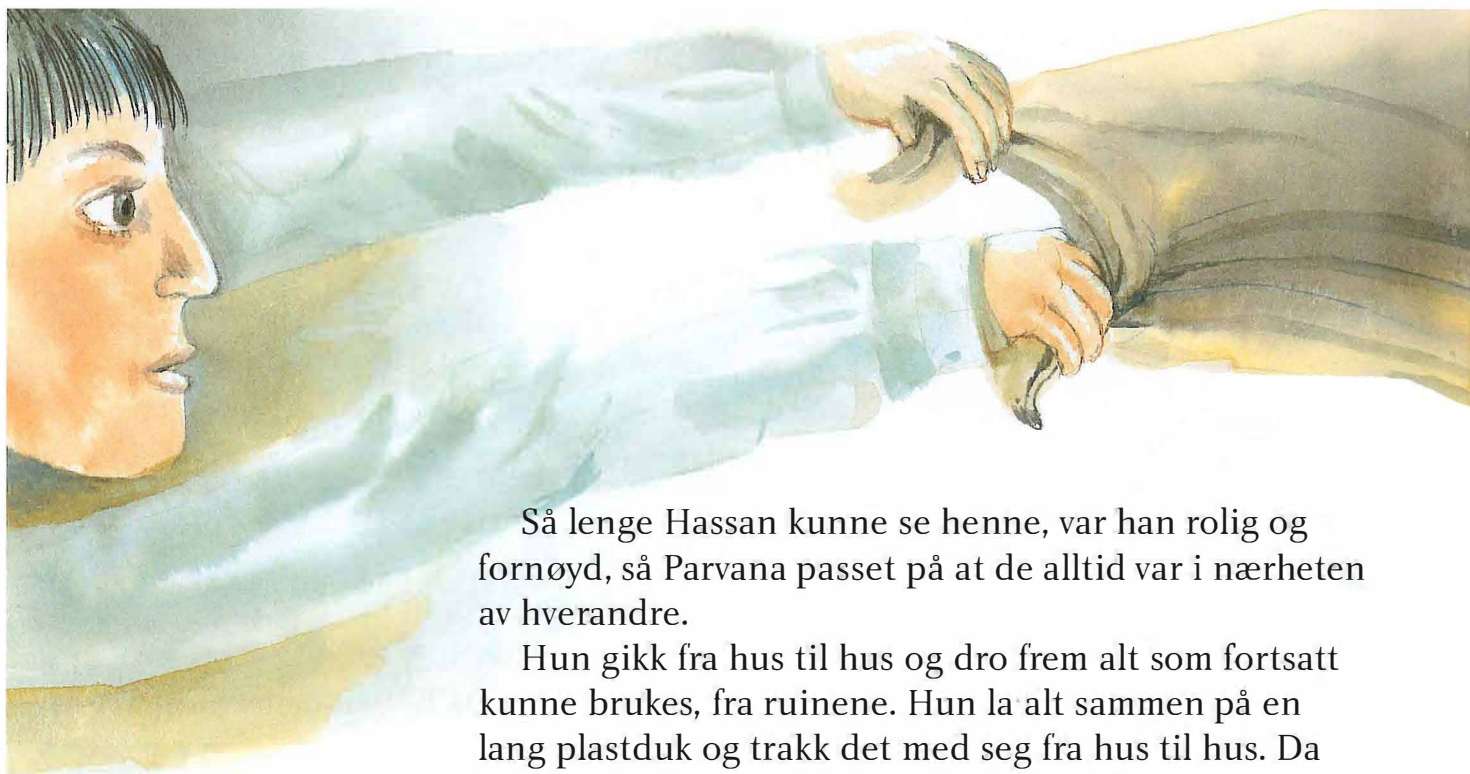
Hun løftet Hassan opp på hoften mens hun ramset opp menyen. Han klynget seg til henne som apekatten hun hadde sett bilde av i geografiboken på skolen, som klamret seg til et tre. Hun skrapte vekk den lodne, grønne muggen fra den kalde risen i kjelen og delte med ham.

Etter frokost utforsket de resten av den lille landsbyen for å se om det var noe de kunne bruke. Parvana holdt seg unna huset hvor hun hadde funnet babyen, og de så ikke flere lik.

En liten bygning bak husene viste seg å være en låve med to geiter og noen høns. Parvana hadde en vag forestilling om hvordan man melket en geit, og hun ble henrykt da bestrebelsene hennes resulterte i at melken sprutet ned i bollen. Hun ga det meste av melken til Hassan og drakk litt selv. Den var varm og søt.

Hønene ville ikke at hun skulle ta eggene deres, og de hakket henne på hendene når hun prøvde seg.

– Jeg har mer bruk for eggene enn dere har, sa hun. Til slutt tok hun en gammel plankebit og viftet med den foran hønene til de hoppet ut av reirene sine mens de kaklet irritert. Eggene la hun høyt oppe på en hylle i huset hvor de sov. Hun ville ikke risikere å trække på dem ved et uhell.

Så lenge Hassan kunne se henne, var han rolig og fornøyd, så Parvana passet på at de alltid var i nærheten av hverandre.

Hun gikk fra hus til hus og dro frem alt som fortsatt kunne brukes, fra ruinene. Hun la alt sammen på en lang plastduk og trakk det med seg fra hus til hus. Da hun var ferdig, spredde hun det hele ut foran seg.

– Jeg liker ikke å ta andre folks ting, sa hun til Hassan, – men hvis jeg skal ta meg av deg, må landsbyen din hjelpe meg.

Hun så på alt hun hadde samlet, og valgte nøye ut det hun kunne bære med seg. En liten kjele hadde hun fra før, men hun tok med seg en skarp kniv, et ekstra ullteppe, noen stearinlys, et par esker fyrstikker, en liten saks og litt tau. Hun tok også en skje og to kopper. Koppene var så små at hun kanskje kunne lære Hassan å holde en av dem. Han virket gløgg nok.

Hun lagde et knytte med mat også – mel, ris, løk, gulrøtter og noen tørkede aprikoser. Det var all maten hun kunne finne. En liten kanne med matolje puttet hun også i knyttet.

Til slutt tok hun noe hun var veldig glad for at hun hadde funnet – et innpakket såpestykke med et nydelig bilde av en rose utenpå. Papiret så gammelt ut. Parvana lurte på hvor den som eide det, hadde fått det fra, og hva slags spesiell begivenhet det var blitt spart til.

Hun la begge knyttene ved døren i det minst skadde huset, ved siden av de andre tingene sine.

– Nå er vi klar til å fortsette turen, sa hun til Hassan.
– Vi skal finne moren min. Hun kan hjelpe meg å ta seg av deg, men det er jeg som skal bestemme over deg. Greit? Nooria – det er storesøsteren min – kommer helt sikkert til å prøve å herse med deg. Hun kan ikke hjelpe for det. Det er bare sånn hun er. Men det vil jeg ikke finne meg i.

Hun var klar til å dra, men hun hadde ikke lyst.

– Jeg skal bare rydde i huset først, sa hun til Hassan, som betraktet henne søvnig fra toshaken.

Hun feide gulvet med en liten feiekost som hang på en spiker. Det var mye støv, og det tok lang tid, men gulvet så penere ut da hun var ferdig. Nå så resten av det lille huset veldig støvete ut sammenlignet med det rene gulvet, så hun lot Hassan sove på madrassen og løp ned til bekken og fylte en kjele med vann. Så vasket hun alle veggene og hyllene. To ganger måtte hun tilbake til bekken etter mer vann. Snart så hele huset mye bedre ut.

– Jeg kunne plantet noen rosebusker utenfor, sa hun stille, for ikke å vekke babyen. Foreldrene hadde fortalt henne om alle de vakre hagene som hadde vært i Afghanistan. Men alle sammen var blitt ødelagt av bomber før hun ble født.

Hun tømte det skitne vannet utenfor døra, la vaskekluten til tørk og kjente at hun var veldig sliten. Hun la seg ned ved siden av Hassan og sovnet nesten med det samme.

Midt på natten våknet hun. Det var helt mørkt, og et øyeblikk klarte hun ikke å huske hvor hun var. Hun fikk nesten panikk. Men så rørte Hassan litt på seg i søvne, og hun la seg inntil ham, lukket øynene for å lukke mørket ute og sovnet snart igjen.

Neste morgen tente hun bål borte ved bekken og bestemte seg for å steke alle de fem eggene hun hadde funnet. Litt for sent skjønnte hun at hun burde hatt olje i kjelen, for eggene satte seg fast i bunnen og holdt ikke formen slik de gjorde når moren stekte dem. Men det smakte godt likevel, og hun og Hassan spiste hver smitt og smule. Hun til og med skrapte bunnen av kjelen med en pinne for å få med de siste bitene.

Eggene fikk Parvana til å tenke på hønene.

– Er det vanskelig å drepe en høne? spurte hun Hassan.

Hun bar ham med seg bort til den lille låven, og de drakk mer fersk geitemelk. Så satte hun Hassan opp mot en høydott og snudde seg mot hønene.

– En av dere skal bli middagen vår, opplyste hun. – Er det noen som melder seg frivillig?

Ingen av hønene trådte frem.

– Jeg er større enn dere, sa hun og snudde seg mot den største. Den stirret på henne mens hun listet seg nærmere og nærmere. Men akkurat idet hun skulle til å ta den, fløy den vekk.

Hassan lo.

– Du hjelper ikke til, akkurat, sa Parvana, men hun lo også.

Ingen av hønene hadde lyst til å bli fanget, så Parvana måtte jage dem rundt i den lille låven, til Hassans store fryd.

Hun skulle akkurat til å kaste seg over en høne hun hadde klart å trenge opp i et hjørne, da hun skimtet noe gjennom vinduet.

I neste øyeblikk grep hun Hassan og løp som en gal tilbake til huset der de hadde sovet. Hun rasket til seg knyttene med tingene deres og løp i panikk ut av landsbyen.

Hun hadde sett de svarte turbanene* til Taliban-soldatene* i det fjerne. De var på vei mot landsbyen. Hvis de fant henne der og trodde hun var gutt, ville de tvinge henne til å bli soldat. Og hvis de fant henne og oppdaget at hun var jente ...

Det var så grusomt at hun ikke orket å tenke på det.

Parvana tenkte ikke, hun bare løp. Over den nærmeste åsen og vekk fra landsbyen.

Hvorfor hylte ikke Hassan? Hvorfor så ikke Taliban-soldatene at hun løp over åsen? Hvorfor snublet hun ikke under vekten av alt hun bar på? Det fikk hun aldri vite. Hun bare løp og løp. Da hun endelig stoppet, var det tre åser mellom henne og Taliban.

Hassan gjorde ingenting av all skumpingen og ristingen. Han syntes bare det var morsomt, og gliste bredt til henne.

– Det må være deilig å være liten, sa Parvana da hun prøvde å få igjen pusten og tørket sikkelt fra ansiktet til Hassan.

Hun skjønte at hun ikke kunne fortsette å bære med seg så mye. Det var så tungt at hun kom til å bli helt utslitt. Men hun torde ikke kvitte seg med noe av maten.

– Vi vet ikke når vi får mat igjen, sa hun til Hassan.

Hun åpnet de andre knyttene og fant ut at hun trengte alt som var i dem også.

Dermed var det bare farens bøker igjen.

Hun åpnet knyttet med bøkene. Fire store bøker med stive permer og en liten bok med myke permer lå på tøystykket. Det var også et eksemplar av det hemmelige kvinnebladet som moren hadde skrevet artikler for i Kabul. Det hadde blitt smuglet inn i Afghanistan av kvinner som hadde fått det trykket i Pakistan. Meningen var at Parvana skulle gi det til moren når hun traff henne igjen.

– Jeg graver ned de tre største bøkene, sa hun, – og så kommer jeg tilbake en dag og graver dem opp igjen.

Hun brukte en stein til å grave hull i den harde bakken, et hull som var stort nok til bøkene. Den ene boken var om naturfag, den andre om historie, og den tredje var en bok med persiske dikt. Hun kunne ikke unnvære tøystykket de hadde vært pakket inn i, så den røde jorda ble skuffet rett oppå bøkene.

Hun klappet til jorda, og så sparket hun noen steiner over slik at ingen kunne se at det hadde vært gravd der. Hun tenkte på faren som også lå nede i jorda, akkurat som bøkene. Nå fikk han noe å lese på.

Med tungt hjerte tok Parvana opp tingene sine og babyen igjen og gikk videre.

Oppgaver til teksten: "Parvanas reise"

1. Hvor bor Parvana og hvor gammel er hun?
2. Hvor er foreldrene hennes?
3. Hvor lenge har det vært krig i dette landet?
4. Hva har skjedd i landsbyen hun ligger og kikker på?
5. Fortell hvordan det ser ut der.
6. Hva finner Parvana inne i et hus?
7. Hvor er moren?
8. Hva gjør Parvana med henne?
9. Hva gjør Parvana med gutten?
10. Hva slags navn gir hun gutten?
11. Hvordan skaffet de seg mat neste dag?
12. Parvana fant flere ting i landsbyen. Hva tok hun med seg?
13. En ting var hun spesielt glad for at hun fant. Hva var det? Hvordan så det ut?
14. Hva vil Parvana gjøre før de drar videre?
15. Hva er ser Parvana gjennom vinduet som gjør at hun blir redd?
16. Hvorfor ble hun så redd?
17. Hva gjorde Parvana?
18. Hvorfor graver hun ned bøker?
19. Hva handlet de tre bøkene om?
20. Hvorfor sier Parvana dette om faren sin:
 "Nå fikk han noe å lese på?"
20. Hva tror du skjer videre i historien?